

Forbønn for likekjønnede par – hvorfor ikke?

Åpent brev til menighetsråd, prester og kirkefolk i Kristiansand

1. Hva er det menighetsrådene i Kristiansand skal ta stilling til?

Spørsmålet som domprosten i brev av 16/1-2015 har bedt menighetsrådene om å vurdere, er **ikke** om forbønns gudstjenester for likekjønnede par kan arrangeres i den lokale kirken. Det har den lokale presten myndighet til å utføre, selv om menighetsrådet er imot det. Denne myndigheten har presten på bakgrunn av Kirkeloven og en uttalelse fra Bispemøtet i 2008: Der sier biskopene at prester utifra sitt «pastorale skjønn og ansvar» kan foreta forbønnshandlinger for likekjønnede par. Forutsetningen er at slike gudstjenester ikke «kan oppfattes som en ny liturgisk ordning» eller har «vigselslignende karakter». Dette anliggende understreker også biskopen i sitt brev av 23. mars til domprostiets prester og menighetsråd. Han oppfordrer også til «klokskap og varsomhet».

Det menighetsrådene i Kristiansand nå **skal** ta stilling til, er dette: Vil de leie ut kirken til slike forbønnshandlinger, dersom den lokale presten ikke ønsker eller er forhindret fra å delta. Altså: Er menighetsrådet positiv til å leie ut kirken til en utenforstående prest, og til par som eventuelt ikke har tilknytning til menigheten? Det er dette menighetsrådet nå skal ta stilling til.

2. Bør kirken be for alle som ønsker det?

Kan prester og kristne be for hvem som helst? Selvfølgelig kan de det. Det skjer kontinuerlig på mange forskjellige måter – både av kirkelige ansatte og av vanlige kirkemedlemmer. Å gjennomføre forbønns gudstjenester med tilnærmet full liturgi for likekjønnede par som har giftet seg borgerlig, er imidlertid noe helt annet enn å «be for». En slik kirkelig seremoni innebærer at presten (og eventuelt menigheten) legitimerer og velsigner disse parforholdene som ekteskap i bibelsk forstand – noe som klart strider mot gjeldende kirkelære.

3. Hva vedtok Kirkemøtet?

Kirkemøtet i 2014 avviste både (a) liturgi for likekjønnet vigsel og (b) liturgi for forbønn med par som er borgerlig viet. Om prester og menighetsråd likevel sier ja til uoffisielle forbønnsliturgier, betyr

det at disse forbønns gudstjenestene er private seremonier. De blir ikke gjennomført med støtte i Den norske kirkes lære om ekteskapet, og heller ikke i biskopenes henstilling om å unngå «ny liturgisk ordning» av «vigselslignende karakter».

Forslaget til forbønnshandling som prestene Liv Turid Blesvik, Gunnar Lindtveit og Hans Jørgen Wennesland har utarbeidet, er en full liturgisk gudstjeneste: Preludium, salmer, tekstlesninger, tale, bønner, velsignelse – og eventuell deltakelse av forlovere, gjester, brudepiker/svenner, prosesjon m.m. Forbønnshandlinger med et så sterkt liturgisk og vigselslignende preg kan vanskelig sies å respektere bispemøtets og Kirkemøtets intensjoner.

4. To menn og to kvinner fremstilles konsekvent som «rette ektefolk»

I forslaget fra de tre prestene kommuniserer både bønner og velsignelser full aksept for at de to mennene eller to kvinnene er «rette ektefolk» i Guds øyne. Deres likekjønnede ekteskap er med andre ord i pakt med Guds skapervilje, ifølge forslaget. Her er noen eksempler fra liturgiforslaget (uthevelsene er gjort av undertegnede):

7 Fremstilling av ekteparet

Ekteparet går sammen fram til alteret.

Liturg: «For offentlig myndighet har dere lovet å leve sammen i **ekteskap**. Dette løftet betyr at **dere skal være ett** og holde trofast sammen i gode og onde dager inntil døden skiller dere. Etter deres ønske vil vi i dag be for dere og stille deres **ekteskap** og hjem inn under Guds **velsignelse**.»

8 Forbønn

Ekteparet kneler på alterringen. Liturgen ber med håndspåleggelse en av følgende bønner, som avsluttes med Herrens bønn. [...]

Liturg: «Gode Gud, vi takker deg for (NN) og (NN) og for deres kjærlighet til hverandre. Velsign deres liv som **ektefolk**. Hjelp dem å holde de løfter de har gitt hverandre, så deres **ekteskap** kan fylles av tillit, omsorg og glede.» [...]

«Du som er veien, sannheten og livet, la dem få vandre i din sannhet. Du som tilgir og leger, hjelp

dem å tilgi hverandre. Du som er kjærlighetens kilde, gi dem og alle **ektefolk** å vokse og modnes i kjærlighet.»

[Hele liturgien kan leses på Fædrelandsvennens nettsider. Søk f.eks. på ordene: «Fvn Den anbefalte forbønnshandlingen».]

5. Forbønnshandlingen inneholder også forbønn for parets barn

I liturgiforslaget fra de tre kristiansandsprestene står det i en av bønnene: «**Gi dem evne og vilje til å bygge sitt hjem i fred, så det blir et sted der [barn kan vokse opp i trygghet og] familie og venner kan finne fellesskap.**» Man forutsetter altså i liturgien at parene allerede kan ha fått barn ved kunstig befruktning eller surrogatmor, eller at de kan ha planer om det. Indirekte kommuniserer dermed presten (og menigheten) at planlagt farløshet og morløshet er i pakt med Guds skapervilje. Har de myndighet til det?

6. Mer enn en seremoni

En forbønngudstjeneste er noe mye mer enn en seremoni. Den uoffisielle liturgien som er foreslått, vil alminneliggjøre en helt ny lære om ekteskapet. Det er jo også målet for de fleste av dem som er positive til en slik ordning. Den nye læren om ekteskapet vil etter hvert bli tydelig på alle nivåer i kirken – i undervisning i søndagsskole og trosopplæring, konfirmantbøker og ungdomsgrupper, forkynnelse og sjelesorg, osv.

7. Hovedspørsmålet: Hva er ekteskapet?

Debatten omkring forbønnshandlinger for likekjønnede par er ikke et spørsmål om hvilken holdning kirken skal ha til mennesker med homofile følelser. Spørsmålets kjerne er i stedet dette: Hva er et ekteskap? Er det per definisjon en skaperordning for mann og kvinne, innstiftet av Gud? Eller er det en menneskelig konstruksjon som kirken har myndighet til å endre etter eget forgodtbefinnende?

Kirken lærer (fortsatt) at ekteskapet er for mann og kvinne. Det blir derfor dypest sett en selvmotsigelse å gjennomføre forbønnshandlinger der det likekjønnede paret omtales, bes for og velsignes som om de er «rette ektefolk» på bibelsk vis.

8. Er Bibelen entydig?

Fra første til siste side i Bibelen er ekteskapet forstått som Guds skaperordning for mann og kvinne. Det finnes ikke ett eneste unntak. I skapelsesberetningen, i De ti bud ('Du skal hedre

din far og din mor') og i hele Det gamle testamente, i Jesu lære (f.eks. i Bergprekenen og Matteus 19,4-7), hos Paulus og de andre apostlene, i ulike symboler, metaforer og bildebruk er Bibelen krystallklar: Ekteskapet er for mann og kvinne.

Hvilket mandat har prester og menighetsråd i Kristiansand til å omdefinere ekteskapet? Er det Gud som er kirkens Herre i dette spørsmålet, eller er det Stortinget og norske lover? Apostlenes holdning er tankevekkende: «Vi skal lyde Gud mer enn mennesker» (Apostelgjerningene 5,29). Det samme kan sies om Peters og Johannes' utfordring til Det høye råd, jødernes 'Storting': «Døm selv om det er rett i Guds øyne å adlyde dere mer enn ham» (Apostelgjerningene 4,19).

9. Forbønn som brekkstang

En forbønngudstjeneste for likekjønnede par som er viet borgerlig, vil uten tvil fungere som en brekkstang for full vigsel. Er det ikke inkonsekvent å si nei til å vie dem i kirken, hvis kirken egentlig mener at de er rette ektefolk? Jo, selvsagt er dette inkonsekvent. Kirken vil bare greie å leve med en slik situasjon i noen få år, dersom den blir vanlig praksis i mange menigheter. Etter kontinuerlig press vil slike forbønnshandlinger etter relativt kort tid bli erstattet av full kirkelig vigsel. Å tro noe annet vil være ønsketenkning.

10. Hvor mange vil etterspørre forbønnshandlinger?

I 2014 ble det inngått 269 likekjønnede ekteskap i Norge. Samme år ble det inngått nærmere 24.000 ekteskap mellom mann og kvinne. Av disse ble bare 37 prosent inngått i kirken. Totalt sett vil kanskje rundt 100 norske par hvert år ønske likekjønnet forbønngudstjeneste (eller kirkelig vigsel, hvis det skulle bli innført). Hvor mange likekjønnede par som vil ønske forbønngudstjeneste i Kristiansand prosti, er uvisst, men det er lite trolig at det blir flere enn 5-10 par i året.

Menigheter som har få brylluper, vil trolig ikke få henvendelse om forbønngudstjeneste på mange år. Det er god grunn til å spørre: Hvorfor skape uro, mismot og tilbaketrekning blant mange aktive menighetsmedlemmer på grunn av et spørsmål som sannsynligvis ikke vil bli aktuelt på flere år? Innen den tid har kanskje Kirkemøtet fattet vedtak som endrer hele situasjonen.

Øivind Benestad,
Kristiansand, 23. mars 2015